

2021-02-24

Ert dnr:
S2021/01524

Avdelningen för vård och omsorg
Ulrika Vestin

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Avdelningen för juridik
Johan Larsson
Anna Marcusson

Avdelningen tillväxt och samhällsbyggnad
Nils-Olof Zethrin
Michael Öhlund

VD-staben
Annika Wallenskog

Ändringar i begränsningsförordningen

Sammanfattning

- SKR ställer sig i huvudsak bakom förslagen i promemorian och anser att det är positivt med en mer träffsäker reglering om smittspridningen uppnår en sådan omfattning att det är befogat ur smittskyddssynpunkt, men har synpunkter på förslagen i vissa avseenden
- SKR anser att besked behöver lämnas om hur ersättningsfrågorna ska lösas. Det nuvarande underlaget har en alltför svepande formulering om små konsekvenser för kommunernas och regionernas verksamheter, en bedömning som SKR inte delar.
- SKR anser att det är otillfredsställande belyst i underlaget hur en begränsning ska gå till och vad som ska krävs för att stänga ner verksamheter. Samverkan med de regionala smittskyddsläkarna är viktigt.
- SKR anser att det är önskvärt att de föreskrifter som kan komma att meddelas inte blir allt för långtgående, särskilt i förhållande till intresset att kunna upprätthålla verksamhet som är viktig utifrån folkhälsosynpunkt
- SKR är positiva till möjligheten för kommuner att meddela förbud mot att vistas på särskilt angivna platser dock anser förbundet att bestämmelsen bör peka ut kommunstyrelsen som ansvarig myndighet för beslut om kommunala föreskrifter.
- SKR är tveksam till om maxantal vid olika kategorier av arrangemang är en träffsäker reglering eftersom arenor varierar mycket i storlek, utformning och lokalisering.

Behov av ändringar i begränsningsförordningen

SKR delar uppfattningen att det är nödvändigt med en möjlighet att införa olika typer av begränsande åtgärder för verksamheter om smittspridningen uppnår en sådan omfattning att det är befogat ur ett smittskyddsperspektiv. Att även inkludera verksamheter som idag inte omfattas av begränsningsförordningen är önskvärt. Fortfarande har vi en pågående pandemi och smittläget är fortsatt allvarligt och belastningen på hälso- och sjukvården är stor. Att sja om utvecklingen den närmaste tiden är svårt.

Förbundet konstaterar att kriteriet för begränsning är detsamma som för övriga föreskrifter, dvs. det ska vara nödvändigt för att förhindra spridning av covid-19. SKR vill understryka att det är avgörande att insatserna för att minska smittspridningen i samhället görs i nära samverkan mellan de olika aktörerna nationellt, regionalt och lokalt. Som det nu är formulerat i promemorian riskerar det dessutom att bli allt för reaktivt och att insatser sätts in som en konsekvens av smittspridning som redan skett. I promemorian framgår att behövliga uppgifter ska inhämtas vilket är vagt formulerat och riskerar att skapa osäkerhet. Ska åtgärder vidtas för att förhindra smittspridning eller ska åtgärderna vidtas när smittspridning redan skett och orsakar påverkan på befolkningen och sjukvården? Smittskyddsläkaren har stor lokalkännedom och kan bidra med stor kunskap för att agera tidigare.

De regionala smittskyddet bör därför kunna ges möjlighet att *initiera* ett beslut om begränsningar. Det framgår inte vilken myndighet som kan initiera en begränsning eller en tillfällig nedstängning. Underförstått verkar det vara Folkhälsomyndigheten men det är inte ovanligt att Smittskyddsläkare i en eller flera regioner deltar i initierandet av åtgärder på Smittskyddsområdet. Smittskyddsläkarmyndigheternas roll i arbetet borde därför tydliggöras i detta avseende.

Dialogen och samverkan mellan de regionala smittskyddsorganisationerna och Folkhälsomyndigheten är central. Det regionala smittskyddet måste också ges acceptabel tid att förbereda kommunikation i sin region.

Förhållandet till annan lag

SKR anser att det i såväl pandemilag, förordning eller föreskrift bör nämnas regionernas och smittskyddsläkarens ansvar enligt 1 kap. 8 § Smittskyddslagen: *Varje region ansvarar för att behövliga smittskyddsåtgärder vidtas inom regionens område, i den utsträckning annat inte följer av denna lag.*

Ett sätt att tydligare koppla ihop detta är som SKR tidigare föreslagit att tydligare hänvisa det personliga ansvaret som framgår av 2 kap. 2 § smittskyddslagen, som riktar sig till den som vet eller har anledning att misstänka att han eller hon bär på en smittsam eller allmänfarlig sjukdom.

4 Krav på smittskyddsåtgärder för museer och konsthallar

SKR vill uppmärksamma departementet på att museilagen enbart omfattar det allmänna museiväsendet. Därför föreslår SKR att det tydliggörs att de föreslagna åtgärderna för museer ska gälla samtliga museer och utställningslokaler för konst – oavsett huvudman. Begreppet konsthall byts därmed ut till förmån för utställningslokal för konst eftersom det tydliggör bättre vilka verksamheter och/eller lokaler som avses.

6 Förbud mot att vistas på vissa särskilt angivna platser

SKR är positiva till möjligheten för kommuner att meddela förbud mot att vistas i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats, om det på platsen finns en påtaglig risk för trängsel. I det remitterade förslaget pekas ”kommunen” som sådan ut vilket innebär att befogenheten att meddela föreskrifter kommer att tillkomma fullmäktige, för det fall uppgiften inte delegeras till någon av de kommunala nämnderna. Med hänvisning till bestämmelserna i 5 kap. 1 § kommunallagen som anger fullmäktiges exklusiva beslutsbefogenheter kan ifrågasättas om uppgiften överhuvudtaget kan delegeras till nämnd med stöd av kommunallagens bestämmelser.

Under alla omständigheter innebär den föreslagna ordningen att beslut om föreskrifter kan komma att försenas i onödan, eftersom en delegering av uppgiften från fullmäktige till nämnd i många fall torde förutsätta att nämndens reglemente ändras – vilket är en exklusiv uppgift för fullmäktige.

Enligt förbundets uppfattning är det fråga om föreskrifter som kan komma att behöva beslutas med mycket kort varsel, vilket gör att den föreslagna ordningen inte är ändamålsenlig. Ett bättre alternativ vore att redan i bestämmelsen peka ut kommunstyrelsen som ansvarig nämnd, dels mot bakgrund av att det är en obligatorisk nämnd och dels med beaktande av nämndens särskilda uppdrag enligt kommunallagen. Av dessa anledningar är det också mindre lämpligt att lägga uppgiften hos krisledningsnämnden. Samma överväganden och bedömningar som gjorts i prop. 2019/20:172 avsnitt 8 och 9 är tillämpliga i nu aktuellt ärende.

10.3 Krav på antalet deltagare

Förbundet är tveksamt till om angivande av maxantal besökare vid olika kategorier av arrangemang innebär en ändamålsenlig reglering för arenorna eftersom de varierar mycket i storlek, utformning och lokalisering. Att sätta ett tydligt maximalt antal deltagare riskerar att inte vara ett stöd för verksamheterna. Antingen blir talet för lågt satt så att möjligheter att genomföra arrangemang på ett smittsäkert sätt inte möjliggörs. Alternativt att det är för högt satt och att förväntningar skapas som inte är praktiskt genomförbara på ett smittsäkert sätt och riskerar att öka smittspridningen. Hur dessa maxantal tas fram är helt central för verksamheternas fortsatta planering.

Så som bestämmelsen är formulerad kan den tolkas som att den medger att arrangörer kan sektionera/dela upp en viss anläggning i mindre enheter/sektioner och att det i förordningen angivna maxantalet då gäller för respektive sektion som kan kontrolleras eller i en teatersalong respektive läktare och balkong samt eventuella loger.

10.5 Folkhälsomyndigheten ska få meddela regionala föreskrifter om deltagarantal

Folkhälsomyndigheten istället för länsstyrelsen får besluta om lokala föreskrifter som innebär avvikelser från de deltagarbegränsningar som framgår av beslutsförordningen. SKR tillstyrker förslaget men vill påpeka att det inför utfärdande av sådana föreskrifter behövs en djup och bred regional förankring med såväl berörda länsstyrelser som med smittskyddsläkare. Om så inte sker finns det risk att åtgärderna blir allt för ingripande eller icke ändamålsenliga.

12.3 Konsekvenser för kommuner

De ekonomiska konsekvenserna av pandemin är mycket stora för SKR:s medlemmar inom många områden. Staten har på flera sätt kompenserat regioner och kommuner för pandemins kostnader. SKR anser att besked behöver lämnas om hur ersättningsfrågorna i detta avseende ska lösas. Det nuvarande underlaget har en alltför svepande formulering om små konsekvenser för kommunernas och regionernas verksamheter. SKRs bedömning är att konsekvenserna har varit, är och kommer bli mycket stora.

SKR vill framhålla att omfattningen av påverkan på verksamheterna tydliggörs först när myndigheterna reglerar kraven i särskilda föreskrifter. Det har en intim koppling till den ekonomiska compensationen.

Det är också viktigt med tidig information gällande på vilket sätt och hur stor ersättning till kommuner och regioner kommer att bli framöver. Kommuner och

regioner behöver tidiga och bra planeringsförutsättningar. Ett sätt att åstadkomma detta för minskade skatteintäkter, som gör att staten vare sig under- eller överkompenserar kommunsektorn, är att garantera att ersätta skatteintäkterna så att skatteunderlaget täcks upp till en viss nivå, i stället för att lova ett visst antal miljarder.

Att generella beslut om stängning eller begränsat öppethållande kan komma att fattas med kort varsel ligger i sakens natur, men innebär behov av och förväntningar på kommunal tillsyn. Detta kan bli svårt, eller närmast omöjligt, att hantera resursmässigt.

SKR anser att det inte nog går att poängtera att idrotts- och kulturverksamheter är verksamheter som drabbats hårt under pandemin och är viktigt de dessa verksamheter även fortsättningsvis kan få stöd, och även ett utvidgat sådan. Både konsthallar och museer är i vissa fall mycket beroende av entréavgifter och de kan ha stora besöksantal i normala fall. Även idrottsevenemang där inte kommunen själv är arrangör genererar intäkter genom den hyra som tas ut för nyttjandet av lokalen för arrangemanget. Kommunerna är beroende av dessa intäkter som en del i finansieringslösningarna för anläggningarnas drift och underhåll.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape
Ordförande